Published and distributed under permit (No. 81), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 185. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 10-го СЕРПНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 185. JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, AUGUST 10, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СТРАШНА МОРСЬКА КАТАСТРОФА

ЗАТОПЛЕННЄ КОРАБЛЯ „АЛЯСКИ".

СІЕТЕЛ, Вашінґтон, 7. серпня. Побережний корабель „Аласка" наїхав коло три чверти на десяту годину вчора вечером серед густої мраки на підводну скалу і затонув протягом 20 мінут. Корабель „Аніокс" вратував з корабля 96 пасажирів і 70 моряків; кілько пасажирів і моряків затонуло на кораблі, не відомо. Сей самий корабель привіз до порту тіла 4 пасажирів і 8 моряків, виловлені в морю.

ЗГИНУЛО БЛИЗЬКО 50 ОСІБ.

САН ФРАНЦИСКО, 8. серпня. — Після докладнійшого обчислення жертв великої морської катастрофи, котрої жертвою пав морський прибережний корабель „Аласка", показується, що на кораблі було відай 214 осіб. З того вратовано 167, так що число погибших подають на 47.

Однак се обчисленнє відай не відповідає правді, бо вже тепер найдено кілька осіб, котрих не було в списі пасажирів і моряків, який находиться в канцелярії перевозової компанії. Виходилоби, що на корабель понабирано пасажирів без відома корабельного уряду. Через те буде дуже трудно знати, кілько людий дійсно погибло підчас катастрофи. До того спис пасажирів, який находився в уряді корабельного скарбника, затопився разом зі скарбником, так що навіть сего спису пасажирів нема.

В місті Юрика, Каліфорнія, 40 миль від місця нещастя, найдено 17 тіл потонувших при катастрофі. Межи ними є одна женщина, та 7 моряків. Власти обшукують все побереже Тихого Океану за трупами. До Сан Франциско прибуло нині кільканайцятеро вратуваних з катастрофи людий.

ПРИЧИНА КАТАСТРОФИ.

Один з моряків, котрий був на затопівшійся „Алясці", розповідає, що корабель заїхав на підводні скали. Заїхали вони серед страшної мраки. Їм здавалося, що вони находяться дві-три милі від підводних скал, тоді як вони уже були на скалах. За хвилю корабель ударився об підводну скалу, а скоро опісля ударився ще раз до скали виставаючої понад воду. Було се серед страшної мраки, так що моряки не бачили нічого перед собою. Моряк признав, що корабель мимо того, що находився коло підводних скал і серед страшної мраки, їхав не звільняючи бігу. Сим моряк признав співвину корабельної служби за нещасний случай.

Урятовані з катастрофи люди розповідають, що незадовго по тім, як корабель вдарився до підводних скал, наступила страшна експльозія (вибух) корабельних кітлів, яка розірвала корабель на дві части і розторощила збірники нафти, якою опалювався корабель. Нафта зі збірників обкропила усе довкола і всі ратункові лодки були повні ропи.

Один з пасажирів остро критикував захованнє корабельної залоги „Аляски", закидаючи їм, що вони зовсім були здеморалізовані, як прийшло спускати ратункові лоди. Зате другі пасажири говорили про залогу з похвалою підносячи їх жертвоволивість. Особливо хвалили капітана корабля Гарі Гобі; один пасажир відпняв свій ратунковий пояс і подав його капітанови, але капітан махнув рукою, заявляючи, що він волить затонути з кораблем. І він втопився на кораблі.

РАТУНКОВА АКЦІЯ.

Пасажири підносили також відвагу корабля „Аніокса", що прийшов на поміч потапаючій „Алясці". Як лише сей корабель вдарився до скали, він зараз вислав бездротну телеграму про своє положеннє. Дістав його „Аніокс", котрий тоді був 5 миль від міста Ванкуверу, в Канаді. Не зважаючи на густу мраку та на небезпеку, він поплив на ратунок. Незадовго опісля „Аніокс" дістав другу телеграму: „Потапаємо дуже скоро". Зараз він доїхав до місця нещастя, „Аляска" уже потонула. Підпливаючи до місця катастрофи „Аніокс" подибав лодку, переповнену пасажирами, та всю обабрану ропою. „Аніокс" став кружляти довкола, шукаючи та забираючи на свій поклад пливаючих у воді і на лодках людий, та виловлюючи трупів. Йому самому грозила та сама небезпека, що „Алясці", але він не зважав.

НЕПОРОЗУМІННЄ ЧЕРЕЗ ПОДАТКИ.

ВАШІНҐТОН, 8. серпня. — Серед републиканських конгресменів та сенаторів панує велике непорозуміннє через справу нових податків. Одні хочуть обнижити податки на слідуючий рік, а передовсім обтяти податки на одіж, содові напитки і т. п. З другої сторони прихильники секретаря (міністра) скарбу Мелона кажуть, що податків обнижати не можна, бо урядови потрібно буде на слідуючий рік коло півпята міліярда долярів.

Президент Гардинг покинув свої ферії і поїхав до Вашінґтону щоби посварених законодавців.

ҐРІЗЬБА СТРАЙКУ НА НАДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 8. серпня. — Юнія робітників, занятих на надземних зелізницях „Бруклін Репід Тренсфер", зарядила голосоване над тим, чи робітники мають вийти на страйк. Робітники подають за причину свого невдоволення те, що їм недавно знижили заплату та що їм не платять за пероброб так довго, як вони робили десять і пів години.

ДЕЛЕҐАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ У ПРЕЗИДЕНТА ГАРДІНҐА.

ВАШІНҐТОН, 6. серпня. — Делеґація Виконавчого Комітету Американської Соціялістичної Партії була у през. Гардінґа, в справі випущення на волю Дебса. Відповідь Гардінґа, дана делеґації має наразі бути задержана в тайні, однак делеґати є доброї думки.

Президент Гардінг виразився з цілим признанням про характер Дебса і заявив що амнестію для Дебса — не можуважати лише як на уласкавлення одиниці, бо се справа, що має широке загальне значіння.

АМЕРИКАНЦІ ДАЮТЬ ПОЖИВУ ДЛЯ 15 ТИСЯЧ ПОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

З Варшави доносять, що американська організація помочі, живить тепер 15 тисячів польських студентів в університетських містах: Варшаві, Львові, Кракові, Люблині, Познаню і Вильні.

Польські студенти платять за цілий обід лише 10 марок се значить на американські гроші, несповна пів цента.

Польські студенти користають з науки і ще чужі люди помагають їм при науці.

Дивно подумати, ті самі польські студенти силою не впускають українських студентів на університет у Львові. Українські студенти змушені йти на чужину на послідню біду, або змушені тратити роки в краю, бо польська „поступова" молодіж їм зборонеє вступу на університет.

БАТІГ НА МУЖІВ ЩО БЮТЬ СВОЇХ ЖІНОК.

Колиб один американський поліційний суддя мав більше власти, ніж має її, кождий муж, що бєть свою жінку, бувби караний батогами, привязаний до стовпа.

Так висказався сей судія підчас одної справи, при якій жінка оскаржила свого чоловіка за тяжке побиття.

Нема сумніву, що не одного брутального чоловіка, що робить собі звичайний спорт в побиванню своєї жінки — лише батіг потрафивби його від сего відучити.

В ЩАСЛИВІМ КРАЮ МІЛІОНЕРІВ

Недавно в однім великім американськім місті зголосився 60 літний старець до суду і просив, щоби його замкнули до вязниці.

Зі слезами в очах оповідав старець судді, що працював через 27 років у одної великої фірми.

Коли вже йому сил не стало до тяжкої праці — фірма його віддалила. Старець опинився на улиці без ніяких средств до життя.

Оповідав судії, що волить сидіти в вязниці, ніж вічно примирати з голоду і не мати в ночі де голову склонити. Судія однак не вдоволив просьби старця. Бо такий є вже порядок на світі, що злодіям дають безплатне мешкання і харч, а бідний може свобідно з голоду згинути.

ПОГОЛОСКИ ПРО ДАЛЕКОСЯГЛИЙ ВИНАХІД.

ЛАПОРТ, Індіяна, 8. серпня. — Один мешканець сего міста, Бантон на імя, мав винайти, як гартувати мідь.

Бантон не має високого образування, він не кінчив університетів і не знає основ хемії та фізики. Якось раз впали йому в руки картки, видерті з енциклопедії. Він став їх читати. В них писалося про те, що якийсь римський коваль вмів гартувати мідь, як ми вміємо гартувати сталь, але його штука зійшла з ним до гробу. Від тоді Бантон нічим не займався лише вишукуванням способу гартування міди. Нарешті вдалося йому відкрити спосіб, при помочи котрого мідь тверде так, що перевисшає твердостю кождий другий метаьл. Бантон назвав сю мідь „Стілайт".

Він показав свій винахід кільком американським великим підприємцям і робив перед ними проби. Суддя Ґері, відомий організатор і директор сталевого тросту, жертвував йому іменем Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен міліон долярів за винахід.

АЕРОПЛЯНОМ НА ПІВНІЧНИЙ БІГУН.

Едвард Нолти з Ню Йорку оголосив, що в вересню вибирається в подорож аеропляном на північний бігун. Летун задумує свою подорож розпочати з Аляски, звідки найдальшими ледовими околицями полетить над островам Шпіцберґ до північних окраїн Норвеґії.

Цілию виправи буде научна обсервація струй воздуха, дослід океану і ледових околиць.

ПОГОЛОСКИ ПРО ХОЛЕРУ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 6. серпня. — Холера вже перейшла границі Росії та появилася вже в Варшаві. Ґданск і инші морські міста мусять бути старанно бережені перед страшною пошестю.

Ся вістка походить від „Форвертсу", урядової газети соціялістів, групи більшости.

„Форвертс" взиває німецке правительство, щоби хоронити Німеччину перед епідемією.

КОРФАНТОГО НЕ ПУСТИЛИ ДО АНҐЛІЇ.

З Парижа доносять, що провідник польських повстанців на Горішнім Шлеску, Войцех Корфанти, хотів виїхати до Лондону, щоби перед кабінетом анґлійських міністрів представити польську справу на Шлеску.

Французькі власти дали йому пашпорт на виїзд до Анґлії, однак коли Корфант хотів у анґлійського Конзуля в Парижі взяти візо на свій пашпорт, конзуль йому відмовив на підставі, одержаних інструкцій з Лондону.

150 ТИСЯЧ МАЙНЕРІВ БЕЗ ПРАЦІ.

Індіянополіс, стейт Індіяна. Урядники майнерської юнії, подають, що в теперішний порі є в Америці 150 тисяч майнерів без роботи зовсім, а ще більше від сего числа, працює лише обмежений час.

Причиною безробітя є брак запотребовання вугля.

Продукція мягкого вугля в цілий Америці зменьшилася тепер о 65 міліонів тон в порівнаню з пересічною річною продукцією в послідних чотирох літах.

РОСІЯ СТРЕМИТЬ ДО ПОРОЗУМІННЯ З ФРАНЦІЄЮ.

ПАРИЖ, 7. серпня. — Совєтський представник Леонід Красін розвиває незвичайну діяльність, щоби навязати торговельні зносини з урядовою Францією.

Крассін звернувся до цілого ряду французьких фірм з пропозицією, щоби зажадали укладу з совєтською Росією на спеціяльних условях.

Красін дав до зрозуміння, що можна забезпечити виплату процентів від російських позичок, великими концесіями промисловими в Росії, які стоялиб під спеціяльною контролею французького правительства.

СТОЛІТНИЙ НАРЕЧЕНИЙ І 72 ЛІТНА НАРЕЧЕНА.

В Лос Анджелес в Каліфорнії зістало заключене супружество, про яке широко розписуються американські газети.

Др. Морізон і панна Барней в чистої ідеальної любови стали щасливою парою новоженців.

Ціле місто знає, що „молодий скінчив недавно сто років, а „панна молода", коли її питалися про вік скаала: „Здаєсь, що 72, однак докладно не знаю. Я навіть зовсім забула, бо тим ніколи не клопочусь".

Ґазетярські репортери збіглися до новоженців, мов гончі пси.

„Молоді охотно давали відповіди на питання цікавих репортерів.

Молодий сказав, що він доперва тепер знає, яку вартість має життя.

А „молода" говорила скромно:

— Я все мала надію, що виїду заміж. Значки, що судьба дасть мені чоловіка — я ждала терпеливо. Прийшов пізно — але прийшов. Дівчатам не треба занадто спішитися. Дівчина ніколи не старіється до сеї стеіни, щоби мусіла тратити надію на мужа. Як довго жиє, все повинна мати надію.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО НАДІЮТЬСЯ КОЖДОЇ ХВИЛІ В АМЕРИЦІ

Філядельфійська „Америка" доносить на підставі вістки від власного кореспондента, що митрополита Андрія Шептицького, який в послідних часах був в Парижи — можна кождої хвилі надіятися в Америці.

А деякі приватні вісти кажуть, що митрополит вже приїхав до Канади.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК БУДЕ РІШАТИ ПРО СПРАВУ ШЛЕСКА.

ПАРИЖ, 8. серпня. — Найвисша Рада розпочала сегодня своє перше засідання. Сейчас приступлено до вислухання звітів експертів: анґлійських, французьких і італійських, в справі розділу шлеської території між Німеччину і Польщу.

Італійський представник заявив, що правительство Італії не виступить з ніяким оригінальним внеском в справі розграничення Шлеска. Радив, щоби ріжницю думок між Францією і Анґлією поладнати компромісом.

Ціла конференція має звернену увагу на американського представника Герви. Загальна є думка, що вкінци Герви буде покликаний на арбітра, щоби остаточно вирішити справу розділу Шлеска в виду сего, що погляд Франції є діяметрольно противний поглядови Анґлії в цілій шлеській квестії.

ПОЛЯКИ ШУКАЮТЬ ЗБЛИЖЕННЯ ДО ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

З українських кругів у Відни приходять вісти, що Поляки змінили несподівано курс своєї політики в Галичині і дають вже посади всім Українцям, що лише зголосяться. Що більше Поляки звернулися до правительства Петрушевича з пропозицією, що дадуть Галичині автономію на такій підставі, як колись Угорщина була причеплена до Австрії. Наш уряд однак відповів, що може говорити з Поляками лише в Парижи або в Лондоні. На це ще варшавське правительство нічого не відповіло.

Ллойд Джордж заявив в анґлійськім парляменті на запит лорда Сесила, що Галичина не належиться Полякам і що вони є лише звичайними окупантами, а справа Східної Галичини буде вирішена.

З того приводу серед української кольонії у Відни запанувала повна надія недалекого повороту до краю і на „кращу будучність". Коби так ще американські Українці наперли на свій уряд у Вашінґтоні, то можна бути певним, що Галичина дістане свободу.

НОВИЙ КАБІНЕТ ПЕТЛЮРИ.

(Від спец. карecп. „Свободи").

БЕРЛІН, 19. липня. — На місце дотеперішнього кабінету Прокоповича, який здемісіонував, утворився новий кабінет під проводом бувшого міністра С. Н. Тимошенка. Міністром закордонних справ нового кабінету є Андрій Лівицький, автор польсько-українського „союзу".

Новий кабінет мати-ме замісць 17 членів тільки 9.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ВИСЛАЛА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПОСЛА.

Чехословацький уряд заборонив далі жити в межах Чехословаччини голові большевицького червоного хреста Ґілерсони. Ґілерсон фактично був головним керманичем большевицької пропаганди в цілій південно-східній Европі.

СОЮЗ БАЛТИЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

(Від спец. карecп. „Свободи").

БЕРЛІН, 20. липня. — Міністри закордонних справ Литви, Естонії й Лотвії підписали конвенцію в справі політичних, економічних та військових питань.

Конвенція звернена в першу чергу проти Совітської Росії на випадок її нападу на котру-небудь з балтійських держав.

ВІЙНА БІЛОРУСИ З ПОЛЬЩЕЮ.

Білоруський уряд оповістив генералови Желіховському війну.

РОСІЙСЬКЕ ЗОЛОТО ЗА КОРДОНОМ.

Шведський монетний двір у Стокгольмі на протязі перших 5 місяців сього року перетопив 70 тин золота, тоді як за цілий минулий рік він перетопив усього 19 тон. Золото було одержано від большевиків у злитках зі старим двохголовим орлом. На стокгольмськім монетнім дворі золото переробляється в бруски зі шведським тавром, що дає змогу продавати золото в Америці та инших державах. Навіть Франція купила певну кількість сього золота.

АРЕШТ БУВШОГО УКРАЇНСЬКОГО МІНІСТРА.

У Палестині арештовано провідника жидівської комуністичної партії М. Ревуцького, який був міністром жидівських справ в українськім кабінеті часів Центральної Ради.

Ревуцького арештовано за большевицьку пропаганду.

ЧОМУ ЧИЧЕРІН ГРОЗИТЬ ПОЛЬЩІ?

Остання нота Чичеріна до Польщі має підставою, як довідуємося з певного джерела, бажанне ухилитись од уплати 30 міліонів рублів золотом Польщі, обіцяних ризьким мировим договором. Запаси золота в Росії вже кінчаться, а до того ще й голодова катастрофа вимагає великих коштів. Тому совітський уряд за всяку ціну хоче затримати виплату золота Польщі, а щоб знайти для сього підставу — він обвинувачує Польщу в недодержанні ризького договору.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery, Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

„СВІТ ДИТИНИ".

Вже в минувшім столітю виходив у Львові діточий часопис „Ластівка", але недовго удержався, бо був видаваний дивною мовою — ні то московською, ні то українською. Коли впав, довший ряд літ українська молодь не мала свого органу. Згодом став виходити також у Львові „Дзвінок", котрий застановлено по вибуху світової війни. Від двох літ видає у Львові діточий часопис п. з. „Світ дитини" професор М. Таранько і сповняє завдання дуже справно. Він приєднав до участи в виданництві поважний ряд співробітників, що поміщують в його органі гарні оповідання, вірші, наукові статті, загадки, ребуси і таке інше і прикрашують його чудовими ілюстраціями. Велике значіння має се, що редактор заохочує своїх молодих читачів до складання жертв на народні цілі, і рідко рад йдуть за його покликом. З огляду на се, можемо щиро поручати „Світ дитини" українській суспільности, що вміє як слід цінити здорову і патріотичну лектуру для молоді. Річна передплата виносить всего 1 доляр. Адреса редакції і адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

ПОЛЬЩА НА ПЕРЕДОДНІ НОВОЇ АВАНТУРИ.

„Сєгодня" повідомляє, що англійський посол у Варшаві передав польському урядові ноту із запитом, на якій підставі у Східній Галичині розпоряджають ся польські власти? Ся територія після постанови союзників і на підставі 91 статті Сен-Жерменського миру, не входить в кордони Польщі. Мандат на окупацію Східної Галичини, даний Польщі на 25 років 10. листопада 1919 р. був анульований 12. грудня тогож року.

Польський уряд, передбачаючи необхідність залишити Східну Галичину, висунув війська ген. Івашкевича, який зайнятий тепер узброєнним місцевих загонів і на випадок, коли регулярним польським військам прийдеться залишити Східну Галичину, почне чергову авантуру в роді авантури Желіховського. Мимо того Поляки побоюються, що Антанта доручить закарпатським українським військам очищення Східної Галичини. Щоби цьому перешкодити, Поляки мають на готові концентровану вздовж північного склону Карпат польську армію.

Такі вістки повтаряються тепер дуже часто по ріжних европейських газетах. Так як появляються вони в ріжних формах і в ріжних незвисимих від себе органах, які тяжко підозрівати о якунебудь змову щодо пропаґанди і навіть о те, щоби вони брали свої вістки з одного жерела, приходиться приняти, що вони походять з фактичного жерела, що їх основою являються фактичні події. Спеціяльно вістка про пляноване східно-галицьке „повстаннє" генерала Івашкевича вже появляються пораз сотий. Вказує се лише на те, що справа Східної Галичини назріла уже так, що треба сподіватися її вирішування в недалекій будуччині.

ЩЕ ВЕРСАЙСЬКИЙ МИР.

До Злучених Держав прибув недавно великий англійський учений Брайс, котрий давнійше був англійським представителем у Вашінгтоні і вславився своєю працею про американські політичні умови.

Він виступав тепер з рядом відчитів, в котрих говорив про біжучі світові події. Межи иншим говорив він про версайський мир:

„По-війні представники побідних великих держав довели до злагоди в Парижі. Само місце для сеї злагоди вибрано дуже нещасливо. Про самі дебати і про способи полагоджування справ я не буду тут говорити. Робота мирової конференції стрінулася в цілій Европі з нічим ничим, лише з осудом. Коли порівняти мирові договори, заключені у Версаю, з договорами, заключенними на конгресі у Відни в роках 1814—1815, то европейські критики мають слушність, кажучи, що цар Олександер і австрійський міністер Метерніх, французький дипльомат Талейран, пруський Гарденберг і англійський Каселрей вміли мати злі засади і вживали деспотичних способів і обманювали інтереси народів, але їм признати треба хоч се, що вони знали, що роблять і голосно відкривали свої заміри."

„Їх робота дала Европі досить зносний мир, який перестояв 30 літ. Тимчасом межи мировими договорами, які заключено у Версаю, нема ані одного, який уже тепер не кликав би о поправку, а декотрі з них ведуть простісінько до будучих воєн. Кажуть люди нам:

„Сі переговори дали нам мир, якиє є так само злий, як війна."

Американські політики не находять критики на сю заяву великого англійського політика. Недавно на домагання сенатора Меккормика прочитано сі слова Брайса в американськім сенаті, щоби вони найшли поміщення в протоколах нарад сенату.

ВОСКРЕСАЮЧА БОЛГАРІЯ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

З усіх балканських держав Болгарія найгірше вийшла на війні. Сербія стала великим королівством Сербів, Хорватів і Словінців, Румунія стала Велико Румунією, Греція також дуже розрослася: одна лише Болгарія стала зовсім маленькою.

Стративши після жорстокого мирового договору в Нейї велику частину своєї території, Болгарія мала ще боротися з величезними внутрішніми труднощами економічного й політичного характеру. Війна повела за собою страшну економічну руїну, а поруч з сим робила своє руйнуюче діло большевицька пропаганда. Наприкінці 1918 і на початку 1919 року справа виглядала так, що Болгарія остаточно загине під тягарем неприхильних обставин.

Болгарію вратувало її міцно привязане до землі селянство. Цілком беззимельних селян у Болгарії майже ніколи не було, й рідко який селянин не мав там своєї хати й двора. А що больгарський хлібороб майже з релігійною побожністю є привязаний до свого кавалку землі, то і большевизм набрав там національних форм, не виродившись у щось таке гидке, як у Росії та подекуди на Україні.

Панську землю болгарські хлібороби між собою, правда, поділили, але не для того, щоб вона лежала пустопаш, а щоб працювати на ній. Болгарський мужик ніколи не був ледачим, але по катастрофі 1918 року загальний порив до праці набрав ще небувалих там стихійних розмірів. Правительство, складене майже виключно з представників хліборобського союзу, головну свою увагу звернуло на піднесенне продукційности народньої праці. Для сього було заведено **загальну обовязкову працю** для всіх дорослих Болгарів, не виключаючи й жінок. Справа пішла блискуче, й вже нині можна зазначити дуже добрі наслідки від сеї одинокої в своїм роді реформи.

Ціла політика нинішнього мужицького уряду Болгарії прямує до того, щоб усі духові й фізичні сили народу використати для поступового розвитку країни. Рішучо уникаючи всього, що може повести до зовнішніх комплікацій, уряд присвятив головну свою увагу здійсненню реформ, вимаганих хліборобським союзом. Опріч вже згаданої земельної реформи й заведення загальної обовязкової праці, уряд перевів реформу загального законодавства, зробив богато для розвитку кооперації, пристосував освіту до національних потреб народу.

Придивляючись близче до того, що тепер діється в Болгарії, можна подумати, що цілий сей нарід поставив собі девізом слова нашого поета Грінченка: **„праця едина з недолі нас вирве"...** Цілий край працює горячково, з захопленнем, і навіть діти не зістаються позаду. Недавно по всіх болгарських школах був зарядженний тиждень праці. Всі хлопячі й дівочі школи на цілий тиждень покляли на бік книжки й присвятили себе виключно користній фізичній праці. Діти навели порядок у шкільних помешканнях — пообілювали підлоги, побілили стелі й стіни, — далі вибрукували шкільні двори й позасаджували їх квітами, деревами та кущами.

Ся закоханість у фізичній праці, сей дух простоти — являються властивістю всього підростаючого молодого покоління. Від колишнього войовничого духу не лишилося і сліду, й коли уряд, виконуючи вимогу мирового договору, схотів набрати добровольців до війска, то зголосилося лише кілька сот парубків. **Ніхто більше не хоче воювати: всі хотять працювати.**

Новіші події на близьким Сході, здається, внесли деякий дісонанс у сей радісно робочий настрій Болгарії. Нема сумніву, що болгарські патріоти з болем і глибоким сумом дивляться на пониженнє свого рідного краю, який ще перед 7 роками був сильною державою, з котрою сусіди мусіли числитись, а нині став двором без воріт, куди кождий може ввійти й взяти собі, що схоче...

Особливо велике враження на болгарський нарід зробили події в Туреччині: народженнє могутнього націоналістичного руху, поширення впливу ангорського уряду, перемога над Грецією (військова) й над Антантою (політична). Оповідають, напр., що під впливом сих подій всюди в Болгарії поширюються фотографії Мустафи Кемаля Паші й листівки з віршами про „Ангорського лева". Всюди поширюються чутки, що прийдуть большевики й що Болгарія за допомогою Росії знов дістане свої страчені провінції. Оповідають далі, що між Болгарією та Росією провадиться дуже жваве листування й що з Одеси прибула до Варни большевицька місія з 8 осіб і з великими грошевими засобами. Незабаром по сих большевицьких одвідинах до Ангори виїхала болгарська хліборобська делєгація в супроводі болгарського офіцера. Між Софією та бувшим болгарським царем Фердинандом також мають протягуватись якісь ниточки...

Трудно сказати, скільки правди є в сих тривожних чутках. Досить того, що як великі держави, так і найблизчі сусіди Болгарії починають до чогось готуватися. Англійське міністерство закордонних справ сими днями офіціяльно заявило, що воно має відомости, ніби **ангорський уряд має бажанне навязати тіснійші зносини з Болгарією.** З другого боку, Греція, Сербія й Румунія також бють тривогу й мали навіть звернутися до Болгарії з формальною пересторогою, що в випадку, коли Болгарія вмішається в греко-турецький конфлікт, сі держави вважатимуть се за оповіщенне їм війни.

Так чи инакше, а великий світ знов починає цікавитися Болгарією по 2½ роках повної байдужности до неї та до її долі. Для самої Болгарії та для світового спокою булоб далеко краще, колиб сей „великий світ" і далі займався своїми справами й не турбувався про сю маленьку країну, яка так добре використувала останній час і вже починала загоювати свої рани. Та світова історія йде своєю дорогою, не звертаючи уваги на інтереси поодиноких народів, і не буде нічого дивного в тім, коли незабаром ми знов побачимо Болгарію в осередку якоїнебудь балканської колотнечі.

В кождім разі, треба бути до всього готовими.

8. липня. **Радянин.**

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське війско, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) До Львова грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) До Чехо-Словаччини і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) Для Австрії і Югославії так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) Для поодиноких повітів і громад в Галичині (на народні цілі также!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

УКРАЇНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ В НІМЕЧЧИНІ.

Ще за гетьманування Скоропадського установлена була у Німеччині військово-санітарна місія для українських полонених, яких начислювалося тут немемче двісті тисяч. Пізнійше осіла ще й філія червоного хреста, яка під проводом д-ра Холодного розвинула була дуже хосенну діяльність поміж нашими жертвами війни. Інституції залишилися й після упадку гетьманщини. Змінивши тільки в деякій мірі своїх урядовців. Поки державна каса повна, поти й „Місія" та „Червоний Хрест" мали спромогу гарно й успішно сповняти своє діло.

Богато дечого доброго завдячують їм наші емігранти й полонені. Може не оден бувби пішов сиру землю гризти, колиб не поміч в лікарях, ліках, харчах і одежі, бо року 1917 й 1918 було в Німеччині дуже тяжко голодно й голодно. Та літом року 1920. все те скінчилося. Посол У. Н. Р. в Берліні зліквідував „Українську військово-санітарну місію", а „Червоний Хрест", разом з доктором Холодним виправив просто в зуби большевикам.

Коли голова місії, сотник Трезвинський, казав, що він уповноваснений від уряду і що йому має приказувати його міністерство, а не посол у Берліні, то посольство загрозило, що пішле німецьку поліцію і наложить печатки на місію.

Сотник Трезвинський настрашився скандалу й зліквідував місію. Полонені осталися нараз без усякої опіки. Було це саме тоді, як Петлюра заключав мир з Поляками, до котрого полонені без виїмків поставилися крайно ворожо. І було це якраз тоді, коли до Берліна приїхала російська большевицька місія під проводом Вігдора Коппа й почала свою пропаганду поміж нашими полоненими. Можна собі легко уявити, що ділося тоді в таборах Полонені казали: „Петлюра продав нас Полякам, так киньмо його і їдьмо в содепію". Другі казали: „Петлюра не вічний! Підіждемо аж покращає і поїдемо тоді на Україну".

Одних і других вивозили в Росію, а що з тими другими ділося це теж не тяжко собі уявити. Не одна українська душа вилетіла з тіла тільки то, що не було місії, що не було кому постояти за нашими безталанними полоненими, над якими прямо знущалися большевицькі агенти. Це виглядало так, ніби посольство нарочно замкнуло військово-санітарну місію, щоб своїх людий кинути на поталу ворогів.

Таке тривало кілька місяців. Навіть бувших полонених, що жили за пашпортами, виловлювали, тягнули в табор і висилали на ласку й неласку чрезвичайки.

Аж зимою 1921 р. кількоро душ з Берлінської еміграції (інж. Сокович, др. Галін, Скоропис, п-ні Мирна і другі) згуртувалися в ратунковий комітет. Збирали складки, датки, дари в білю, одежі і книжках, щоб помочи безталанним братам. Та на перешкоді їм стояло це, що не мали права хіснуватися знаком „Червоного Хреста" і всіми тими пільгами, які дає ця чоловіколюбна інституція своїм філіям.

Справа пішла аж на міжнародний зїзд „Червоного Хреста" і цей передав її рішення німецькому Червоному Хрестові". Німці пішли нам на руку і дали дозвіл три місяці хіснуватися фірмою і правами „Червоного Хреста", а за той час повинні прийти відповідні повновласти з української централі.

На основі цього рішення відбулися в пятницю, 24. червня перші збори нового українського „Червоного Хреста" в Берліні. На зборах явилося коло 50 членів, котрі вислухали звіту з дотеперішньої діяльности провізоричного виділу і вибрали новий виділ, до якого ввійшли: інж. Сокович, Скоропис, Лепкий, пані Мирна й Чикаленкова, Павлович, Луговенко, Коваленко, Кузеля і другі. Від доброї волі українського громадянства і від його жертволюбивости залежати-ме успіх товариства, а разом з тим доля і недоля яких 30. тисяч Українців полонених та втікачів у Німеччині.

Втікають з большевицького раю і з ляцького пекла. Бог вість котра недоля гірша. Втікають босі, голодні, без сорочки на хребті (в буквальнім розумінню цього слова!), з ранами на душі й тілі, мов з турецької лави зняті.

В кого єсть ще хоч крихти совісти, цей не повинен замикати очий на горе й недолю земляків. Ці люде в добрій вірі служили рідній справі і жертвували за неї своїм життям і добром. Не вже ж можна їх тепер лишити на грище судьби?

Vērax.

НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ.

Що таке свідомість національна?

Це, перше всього, стихійне розуміння приналежности до якоїсь нації до національної теориторії. Людина національно свідома, ніколи замість нації не назве релігії, ніколи на питання, якої ти народности, не відповість: католик, або православний. Він скаже: Москаль, Поляк, Німець, Українець і т. д. Це вже мала дитина повинна знати.

Національно свідома людина ніде й ніколи не затаїть свого національного походження, не посоромиться свого народу, хоч-би він був малий і бідний, ніколи не підшиється під чуже імя. Навпаки все і всюди дорожить вона своїм іменем, любить свою мову, свій край, шанує свої звичаї, віру, навіть народню ношу.

Це, так сказати, мінімум свідомости, бо на вищому її ступені вимагається знати, хоч у головних начерках свою географію, історію, літературу, пісню і т. д., вимагається розуміння найважнійших точок політичної програми. Національно освідомлений громадянин повинен знати, хто кривду терпить його народ і що йому робити, щоб позбутися тієї кривди.

А від провідників народу жадати треба основного знання мови, літератури, географії, історії, економії, культури, бо тільки тоді вони добре попровадять своїх земляків, своїх меньше просвічених братів тільки тоді вони не зійдуть на манівці серед тих незвичайно поплутаних стежок, котрими ходить людство.

Що лиш така свідомість національна дає нації тую ідеальну силу, якою вона може відбиватися від ворогів, може разом з другими народами посуватися по шляху поступу.

А тепер спитаємося самих себе, скільки на 40 міліонів народу було в нас одиниць з мінімальною національною свідомостю? Колиб перед війною набралося їх чотири міліони, то мабудь булоб добре. А решта? Решту мусіла що лиш війна вчити, хто вони такі і чого їм треба. Це була важка і дуже коштовна школа. Та чи всі останні отсих трийцять-кілька міліонів, перейшли тую тяжку школу? Певно, що ні...

Вдповідь на питання, скільки нас мало максимальну свідомість, себ-то таку, якої треба на провідників, випалаб ще сумніще. Їх було дуже мало.

Український політик ігнорував поезією, на Шевченкове свято приходив з обовязку, як читав яку повість, то здебільшого чужу, на свої часописі глядів як на „шмати", але не подбав про те, щоби цих часописів було більше і щоб вони кращі були, він не хотів навіть чути про те, що один німецький повіт має більше ґазет, як 40 міліонова Україна, що в Німців одної днини друкують більше книжок, ніж у нас на рік.

Він — політик!

Український фінансист, тая квітка, що виростає на гробі матері України, до нині не дуже то спішиться набратися максимальної свідомости, стати меценасом літератури й мистецтва, подбати, щоб рідна школа, наука, культура вийшли на широкий світ з того вузенького загумінку, з тієї кліточки, в котрій вони нидіють і задихаються.

Він футра і дороге каміння вважає цінностями куди більшими від архитворів мистецтва й літератури.

З такою свідомостю ми далеко не зайдемо — останемося на сірому кінці, на саміському хвості в великому поході культурних народів.

Нарікання на важку долю, на те, що нас другі кривдять, це не є лік, лиш отруя. Відродження нації мусить початися з духа. Свідомість своїх хиб, історичних гріхів, того, що ми повинні були зробити, а не зробили, мусить стати нам перед очима, як грізне мементо! Не шовінізмом, не ненавистю клясовою, релігійною і т. д., а поширенням правдивої свідомости національної врятуємо себе. Бо тая свідомість скаже нам працювати хто, де і як може, не гайнувати дорогого часу, просвіщати, орґанізувати, уморальнювати своїх земляків, вона скаже нам любити свою землю, свою сумну минувшість і ще сумнішу теперішність, скаже вірити в побіду національної справи і не хилитися на право й на ліво, як той спорохнявілий хрест на цвинтарищі.

Будім свідомість національну, кождий від себе самого починаючи!

„Українське Слово".

КОЛИБ Я МІГ...

Колиб я міг усе своє бажання,
Усе чуття, котрий душа горить,
В одно якесь великеє кохання,
Як в статую із бронзи перелить, —

Колиб я міг усі думки і мрії
Перекувать в гранітний педестал,
В якісь широкі сходи камяні,
В якийсь кріпкий і нездобутий вал.—

Яб статую отсю поклав на полі,
На педесталі, — й сходи вмурував,
Сплівби в вінок усі народу болі
І цей вінок на ступенях поклав.

Хай бачать й чують дальші покоління,
Що не пшениця це шумить густа,
А лиш говорить статуя з каміння,
Що не сказали їм дідів уста.

Берлін, 7. VII. 1921.

Богдан Лепкий.

ДОПИСІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Польська аґітація в Америці і „посрамленія" соціялістичного посла.

Банкротуюча Польща, щоб ратувати своє непевне істнованя, хапаєсь ріжних способів ратунку, а особливо стараєсь здобути поміч за границею.

Щоби зєднати вплив заграницею, польський шляхотський уряд ухвалив виасиґнувати (взглядно позичити бо каса порожна) 80 міліонів польських марок, на пропаґанду.

За ті гроші Польща посилає своїх людий до Франції, Анґлії, Італії і інших країв, і вони говорять з впливовими людьми, політиками, кореспондентами, а де се можливо, то підкуповують впливові часописи, щоби писали, що Східна Галичина, Буковина, Поділля, Волинь то все польське і риба в воді Польська, і пташка в повітру польська, і заяць в лісі польський, одним словом од моржа до моржа всьо польське.

До таких політичних місій за границю Польща висилала баронів, грабчуків, маґнатів, пралатів, а де до власти прийшли робітничі представники, або в котрій державі мають силу робітничі орґанізації, з котрого голосом мусять числитись керманичі держав, там опріч баронів князів, маґнатів, Польща почала висилати робітничих представителів. Приміром, коли анґлійські робітничі орґанізації осудили польську соціялістичну партію як реакційну, шовністичну й заборчу, так зараз польське правительство вислало до Анґлії соціялістичного посла Дашинського. Польський соціялістичний посол Діяманд їздив до Франції, представити Француським капіталістам, які то богатства має Польща в Бориславі і Дрогобичи, з при тім оправдував Польщу перед закидами, що вона шовністична й заборча.

Можна також догадуватись, що польський соціялістичний посол Чаплінський також приїхав до Америки в тій цілі, щоби представити американським робітникам, що Польща не є заборча, що Шлеск, Литва, Білорус, Волинь, Східна Галичина зпоконвіку признані Польщі і вона має право забрати їх в разі потреби оружем.

Я хочу згадати про те польське віча в Нюарку, Ню Джерзі, на котрім говорив, соц. посол Чаплінський.

Година осьма. Невеличка галя польських соціялістів майже заповнена. Предсідатель відтворяє збори і представляє товажиша посла Чаплінського, і уділяє йому голосу. Посол Чаплінський говорить годину і пів про шкідливий вплив польського клиру на державну політику, остро ударяє на Рим, на біскупа Теодоровича і на Лютославського, а все кінчить „Проч з Римом"!

Мені стало дивним чому так завзято накинувсь посол Чаплінський на Рим. Аж слухаю дальше, а посол Чаплінський знов каже, що тому, що Рим помагає Литві, Білорусинам, а в Галичині Русінам. Тому ми повинні всі крикнути: „Проч з Римом!"

Ага,—подумав я,—то польські соціялісти, як Рим попирає заборчу політику Польщі, то не бачуть зла в Римі; колиж той Рим поборює ту заборчу політику, тоді Польські соціялісти кричать „Проч з Римом!"

Польський соціяліст Чаплинський вилаяв Рим не за се, що Рим від століть утримує в Польщі цілі армії езуітів, котрі виховали польський нарід в покорі і боязни перед можними та в шовінізмі і ненависти до сусідських народів, але за те, що Рим поборює заборчість Польщі та що небудь бере в оборону Українців. От такі то польські посли соціялістичні.

По півтора-годинній борбі з Римом, посол Чаплінський обтер піт з чола, напивсь холодної води, й заявив що тепер наступить перерва, підчас котрої зарядиться збірка, а по котрій він знов буде говорити.

Я глянув на люди чи не виступлять большевики, та не стануть тупати, свистати, так як то буває на всіх українських зборах та вічах. Дарма! ані один протест зі сторони большевиків не піднявсь, хоть були присутні і чули бесіду Чаплінського. В старім краю ми працювали на лані польського ґрафа або робилисьмо в фабриці польського фабриканта а не в українського, судив нас за страйк польський суд, судіями були не Українці, лише польські ґрафи, маґнати, а тут на кожде українське віче збираються руські, польські і українські большевики, розбивають віча, бо це мовляв буржуазне, а польські віча хоть склткані буржуазією, відбуваються спокійно.!

Та хоть большевики не відважились псувати крови польському послови Чаплінському, бо сей Поляк, а не Українець, то всеж таки найшовсь чоловік, що впровадив посла в дуже несподіване для краєвого гостя положення.

До стола предсідателя зборів підходить т. К. Баґрій і просить о голос. Предсідатель не дає, а питає посла. Посол каже не дати, бо се певно большевик, хоче зробити авантуру. Тов. Баґрій, немогучи добитись голосу, відходить, а слово забирає Чаплінський. І знов та сама тема, знов Рим, біскуп Теодоровиг, знов Лютославські. Знов говорить годину. Люде нетерпеливляться, посол се спостерігає і кінчить, а предсідатель зараз замикає збори. Та в тій хвилі т. К. Баґрій станув коло стола і знов просить о голос. Предсідатель не дає.

Та т. Баґрій, не зважаючи на предсідателя, починає говорити: Товарищі, я хочу передати апіл від українських робітників через посла Чаплінського до польського клюбу соціялістичного в Варшаві, а що я український робітник походжу з тої Східної Галичини, котру Польща забрала оружною силою. Говорю по українськи, і прошу вислухати мене по українськи.

„То добре, що пан Чаплінський говорив про шкідливу роботу польських клерикалів і Риму, бо справді ані оден народ бувшої Австрії не мав тільки Езуїтів, що польський нарід, і то власне є наслідки езуїцького виховання, що нині в Польщі бачимо, те панованнє реакції, корупція, руїна. Жаль тільки, що посол Чаплінський стратив дві і пів години на одну тему.

„Ми думали, що почуємо від посла Чаплінського як такого, що приїхав щойно з краю, не лише про те, що робить Рим і польський клир. Ми хотілиб почути про те, що вирабляє польське правительство, на чолі котрого стоїть Пілсудський і людовець — поступовець Вітос.

„Чи відомо послови Чаплінському про те, що дієсь в Східній Галичині українському народови під польською окупацією? Чи відомі послови ті надужитя, які вирабляють польські жандарми по українських селах, ті безпідставні арештовання свідоміиших українських людий, змагання уряду винищити Українців? Чи відомо послови Чаплінському, що у Східній Галичині, де 80 процент населення а Українці, Польський уряд позамикав майже всі українські школи?

„Чи відомо послови, що сотки українських учителів голодує без посад тоді як на місце голодуючого українського учителя надаєсь польського учителя?

„Чи відомо послови, що півтора тисячі української академічної молодіжи мусіло виїхати за границю до чужих університетів, бо польський уряд заборонив вступ українській молодіжи на львівський університет, щоби знищити передовсім українську інтеліґенцію?

„Чи відомо послови, як соціялістови, що польський уряд видалив з роботи тисячі українських желізничих та почтових робітників та всяких инших українських робітників та урядників?

„Чи відомо йому масові арештовання польським жандармами українських селян та робітників?

„А вкінци чи відомо послови, що польський уряд польонізує мазурами Східну Галичину щоби тровити одну націю а другу, та щоби забезпечити панования польських дідичів над українським народом, а як відомо, то чи посол зі становища соціялістинчого поборював ту злочинну роботу польської реакції?

„Чому польський соціялістичний клюб у Варшаві з парляментарної трибуни не виступив проти сеї кольонізації? Сейже переселяти людей з місця намісце за землею не є прінціпом соціялістичним. Так робили російські царі котрі наділяли мужиків землею в далекій Сибіри, тоді як російські поміщики посідали десятки тисяч землі під носом тих мужикв.і

„Тому домагаюсь, — хоч не від імени українських робітників Америці, які перестали вірити польським соціялістам, щоби польський клюб соціялістичний порушив справу тих всіх надужить в Соймі Варшавськім".

Заскоченив несподівано посол Чаплінський не знав, що відповісти. Став викручуватись сіном, мовляв що йому невідомо про те все. Знає лише, що був арештований секретар української соціялістичної партії т. Квасниця, але польські соціялісти вставились за Квасницею і увільнили його. (Квасниця просидів в тюрмі близько чотири місяці).

„Прошу мені дати факта, — каже до т. Баґрія посол Чаплінський, — як що справді Українцям дієсь кривда, то ми порушимо ту справу в соймі".

На се т. Баґрій сказав, що дуже то дивно, що соціялістичний посол, який обовязаний слідити всякі кривди, не знає, що дієсь в його краю і питає за фактами аж в Америці. Запитайте українську партію соціялістичну у Львові, а там богато довідатесь, про що може і нечули".

І. Якимів.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІТИКА.

Захопивши владу в Росії під гаслами „Мир, Земля, Хліб і Воля" — московські большевики вже ось четвертий рік тримають в своїх руках владу і переводять в життє свою утопичну програму. Але загальні економічні умови і потреби життя не миряться з їх утопичною політикою і вимагають відновлення капіталізму та власности. Народне господарство розвивається своїм шляхом, і ніяки декрети про соціялізацію та націоналізацію не можуть змінити того шляху.

А в результаті большевицького господарювання в Росії запанувала економічна руїна, голод та пошести. Большевики через салдатську революцію прийшли до влади, але замісць хліба привели народні маси до голоду, вони віддали народови землю, але поставили селянство в такі умови, що воно не може користуватись результатами своєї праці, а через се земля в великій скількости не обробляєтся.

Вони кликали припинити братовбивчу війну, але замісць миру привели до нечуваної горожанської війни, до окупаційної політики і збройної боротьби з новоутвореними державами.

Вони кричали про волю, але запровадили таку політичну систему насильства, якої мабуть ще ніколи не було, як світ істнує.

Виґравши боротьбу проти російських реакційних війскових авантур, большевики покористувались ними для поневолення держав кавказьких, козачих і України та Білорусії.

Поставивши своїм головним завданням викликати „світову революцію", вони тільки ослабили робітничий рух в Европі, росколовши робітництво на ворогуючі між собою течії.

А констатуючи неможливість негайної робітничої революції в Европі, вони кинули були на Захід свою, так звану „червону" армію, щоб через окупацію Польщі прискорити революційний вибух.

Але програвши війскову кампанію на Заході, вирішили спробувати щастя на Сході, використовуючи визвольні національні змагання мусульманських народів. Ся чергова авантура ще не скінчилась, хоч маємо всі підстави думати, що ні Персія, ні Туреччина, ні Афганістан не перетворяться на радянські республіки, не приймуть комунізму і не распочнуть задля плянів московських большевиків війскових конфліктів проти Анґлії чи Франції.

І спроби большевиків на сході скінчаться нічим. Тимчасом внутрішня політика московських комуністів прийшла до такого хаосу, що вони самі вже не знають, що далі робити, щоб продовжити своє панування. А в залежности від сього московська виграшка, третій інтернаціонал, топчеться на місци і не має ніякого пляну та програму для дальнійшої роботи, бо система руйновання робітничих орґанізацій викликає опозицію з боку европейських комуністів, а конкретної позитивної мети немає.

Спроби Совітської Росії роспочати товарообмін з Европою скінчились цілковитою невдачою, тільки виявивши яскраво ту безпомічність економічну та загальну руїну, до якої прийшло народне господарство під большевицьким пануванням.

А спроби большевиків через торгові місії та представництва провадити комуністичну пропаґанду приводять до скандальних арештів їх аґентів. Таким чином міжнародня політика московських комуністів викликати світову революцію нині самими сторонниками третього інтернаціоналу вважається цілком програною. А внутрішня політика через політичну диктатуру установити новий соціяльний лад привела до цілковитої анархії у всіх сферах життя, в результаті чого народні маси в слушний час можуть шляхом повстання ліквідувати всю большевицьку авантуру. Отже, щоб не вмерти безчесно через нову салдатську революцію, московські большевики примушені знову роспочати війскову кампанію на Заході, а саме проти Румунії або Польщі, бо тільки нова війна може виправдати їх панування в Росії, бо тільки таким чином комуністичний рух можна піднести на заході, бо тільки окупація нових територій може хоч почасти поліпшити економічне їх становище.

А як би знову прийшло до невдачі, то упасти в наслідок перемоги буржуазної Европи далеко почеснійше, ніж загинути від оружного повстання селян, робітників та салдат на ґрунті голоду, холоду та озлоблення проти того політичного жорстокого терору, яким вславилась большевицька влада. Коли саме роспочнеться нова війна не відомо, але большевики до неї готуються і до неї безперечно прийде. Роспочавши своє панування в наслідок і підчас війни, большевики нею жили і напевне і загинуть від неї.

М. Олександрович.

ЛЕВ ЛОТОЦЬКИЙ.

Прокіп Чіпчик.

(Оповіданнє).

I.

— А деж заткало від мазниці? Таж нема заткала! Марунько! Чуєш на, Марунько! Де заткало?

Так кличав Прокіп Чіпчик, ставувши з мазницею в руці посеред хати. Встав сьогодня дуже рано, як лише перші кури піяли. Лагодився на ярмарок до Бережан. Опавка з обороком стояла вже готова на лаві, тай дві курки, повязані шнурками, тріпоталися в кобели. Не догадувалися зовсім, з якої рації їх о самій півночи з бантів зняли і повязали.

— А є ти там, Марунько? — кричав дальше Прокіп, стоячи все на однім місці. — Є ти там? Де заткало від мазниці? Чуєш на, Марунько! Марунько!

Аж тепер вбігла у хату Марунька, стара, висока жінка з поморщеним, сухим лицем. Та вона тепер була червона, наче намальована. Стара надбігла з пекарні, від печі, де парилося молоко для чоловіка на сніданок. Та чоловік ось ще й сердився. Марунька розсердилася.

— Чого верещиш? Ще діти побудиш! — зашипіла вона.

Старий Прокіп підняв мазницю в гору, не кажучи більше ні словечка. Він, бачите, любив, аби жінка дечого сама догадалася. Та вона не догадалася.

— Не видиш? — запитав.

— Та чому не виджу, ще мені не повилазили! Чому не виджу? — відповіла Марунька. — Виджу! Мазниця! Чогож хочеш від мене?

— А заткало де?

— Яке заткало?

— Та від мазниці! Дурна! Ще допитується!

— Чого ти хочеш, чоловіче — почала Марунька. — Чого клопочеш мені голову? Я поставила молоко парити. Воно там збіжить!

— Хай біжить! Де заткало? — повторяв Прокіп, піднявши ще висше мазницю.

— Чи-ж я бачила заткало? Чи мала його в руках? Чи мені в голові твоє заткало? — запитала Марунька випрямившися перед ним. Але він не злякався тай собіж випростувався перед нею ще більше — голова досягла майже до самої стелі.

Тай на теє не зважав Чіпчик. Мов на перекір жінці замахнув мазницею її поперед ніс, що стара мусіла аж відхилитися.

— Тото й біда, — буркнув сердито — що ти не знаєш де що стоїть! Ти-ж якась ґаздиня! З чим-же я поїду на ярмарок? Чим заткаю мазницю? Онучею?

— А тобі по якого чорта ярмарку? За чим хочеш тьопатися до міста? Мазюки не стало? Надіде Лейба, та візьмеш, а тимчасом і заткало найдеся.

— Я й кучму хочу собі купити.

— Ха, ха, ха! — зареготалася Марунька. — Ха, ха, ха! Вже знов кучма?! Чи не дасятий уже рік, як ти цю кучму купуєш?

— А ти як хотіла би? — визвірився Чіпчик. — Га? Маю Жидови більше вивалити, як кучма вартаф А, недочеканне його! О! торік, уже ось-ось приходило до згоди, та ні, завзявся клятий Мошко! Став на шістці і ані руш зломити Жида. Про шістку йшло!

— А ти чому не докинув уже тої шістки? Га? Дурний!

— Не докинув? Не докинув! Бо не варта більше і конець! Жид знає і сам, що не варта, але завзялася котюга, та мов на перекір мені: ти тугий, а я ще буду тугійший! Ось куди воно йде, а ти кажеш! Жидів треба знати! А я їх знаю! О! знаю!

— Дурний Чіпчику, дурний! Лише подумай, кілько ти вже тих шісток втратив через девять літ, відколи зачав за тою кучмою лазити... Пожалься Боже тої тарадайки; вже зовсім колеса розхлебісталися!

— То я не їду возом, а верхи.

— Верхи? — запитала Марунька й поглянула на довгі ноги чоловіка. — Верхи?

— А вжеж; возом, однокінкою зле їхати; тепер болото, — завважав Прокіп, помахуючи мазницею.

Марунька похитала лише головою. В її очах видався Чіпчик, хоч був високий, дуже високий, в цій хвилі дуже маленьким. В її очах аж закрутилися сльози.

— Маєш ту одну шкопу і ту заїздиш! Не буде і хвоста на обістю! — заговорила вона якось жалісно, мабуть чи не пригадала собі лису малу кобилку, що мала на свойому хребті нести такого довгого чоловіка.

— Не бійся! — озвався Прокіп — не бійся! Піде моя лиса, піде. В Загірного які коні, а не докажуть того, що моя кляча. Немов улан поїду на лисій...

Те сказавши зареготався Чіпчик так здорово, що аж діти на постели побудилися. А дітий було в Чіпчиків двоє: чотирнацятилітня донька Гануся і синок Івась, якому йно що перейшло на шестий рочок. Було більше дітий у Чіпчиків, та вимерли геть... Либонь чи не девять гробиків мали Чіпчики на звинтари і тому мабуть не могли нічого доробитися, та лише одну кобилку мали в стайні.

— О! і діти побудив ворог тяжкий! — сварила на чоловіка Марунька. — Спіть, спіть дітоньки, ще не свитає! — додала обертаючися до дітий. — Спіть, ще час вставати. То тато лиш напосівся, та жениться від опівничо...

— Не слухайте мами, ні, — каже Прокіп — не слухайте її; я не женюся, а їду на ярмарок. Булок куплю. А чи не бачили ви, діти, непричком заткала від мазниці?

— Івась кітькався заткалом, татуню! — кликнула Гануся. Потермосила брата й стала питати: — Де ти подів заткало від мазниці, Івасю? Ти счора кітькався.

Довго не міг заспаний хлопець догадатися, чого сестра від нього хоче і чого його так термосить. Вкінці протираючи очка, сказав:

— На приспі під хатою.

Врадуваний Чіпчик побіг чимскорше на двір по заткало, а Марунька вийшла і собі з хати, аби відставити молоко, що вже бусіло спаритися або може і вибігло. Діти почали нанoво засипляти.

II.

Не знаю чи довго Чіпчик „женився" ще в хаті, але як виїхав із подвіря на лисій, то вже добрий день був. Фіри гуркотіли одна за другою, а Прокіп, аби не виминати богачів, радше їм не уступати з дороги, тюхтюкав на своїй кобилі боком по при плоти, стежичкою, що діти втоптали босими ногами. Іде старий. Довгі ноги висять майже до самої землі, а-де горбочок аби камінь, то таки зачіпить підошвою. Посміхаються богачі мовчки з Чіпчика, та не договорюють, бо знають чим то пахне. Старий було і війтови не подарує, не то що. Лиш жінка мала над ним верх і лиш їй уступав густо-часто. А може й любив ту свою Маруньку, та не признавався до того, аби не дай Боже і до чуприни не взялася.

Чіпчик довго ходив парубком, довго... Вислужив в війску десять літ з накладом, та як вернув парубочив ще яких шість літ, і аж як чуприна почала сивіти почав оглядатися за жінкою. Кинувся то туди то сюди, та псяюхи дівчата лиш носиками покрутили. І, довелось би може бідному Прокопови парубком лягати в могилу, як би не Марунька. Вона була дочка вдови Насті Чміличкн, що мала хатину ґен-ґен аж під лісом. Та лиш ту хатинку мали вони й огородець біля неї. Вбогі були. І мабуть тому Маруся довго не віддавалася. Вже трийцять їй було, та до дівчини ніхто ні чичирк. Звичайно: не було віна. Аж якось раз перед великодними святами, Марунька, накупивши дечого в Бережанах, то муки, то цукру, то коріння з спорим клунком вертала до дому стежкою через баранівський лів. Тоді вже дерева повідчиняли були пуплішки і ліс сірівся вже зеленою барвою. В корчах повно вже було зілячка, то синього то жовтого, та медункою заносило. А пташки так любо щебетали, що дівчина в ході зупинялась, аби послухати розради весняної, за якою дівоче серце так банує зимою. І зілячка рада була урвати, та клунок не давав, угнітав дівочі плечі...

Аж слухає дівчина, а на стежці позаду неї щось дудонить. Озирається, а ще Прокіп Чіпчик у новому сивому капелюсі. Швидко їде парубок. Здогоняє її... На капелюсі в нього китичка з синеньких пралісків. Сьміються очи. Ось і зрівналися. Спаленіла бідна дівчина; вонаж у лісі, сама одна, а тут парубок...

— Добрий вечір!

— Добрий вечір!

Ідуть мовчки, та конче треба щось сказати. Аж ось і заглянула дівчина китичку пралісків на капелюсі.

— А ти вже і зілячка урвав! — каже. А яке гарне, синє... Заквітчав капелюх? Новий?

— Новий! — вповідає Прокіп, — новий, іно-що купив. А ти чому не урвеш собі зілячка. Ади, кілько його скрізь і синє, і жовте і червоне...

— Нема як! Клунок — завважала дівчина.

— Клунок? покликнув парубок. Він аж тепер заглянув спорий тягар на спині дівчини.

— Клунок, — мовив дальше, — ой, він мабуть і тяжкий! Дай сюди, понесу, я дужший.

(Далі буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КАНАДІ ЗАПОВІДАЄТЬСЯ СТРАШНЕ БЕЗРОБІТТЯ НА ЗИМУ.

ОТАВА. — На надходячу зиму в Канаді заповідається таке страшне беаробіття, якого не було ще від 1898 р. Сотки тисяч робітників буде без заняття, бо вже й тепер, коли звичайно в літні місяці є подостатком роботи для кождого, роботи брак, який буде богато більший в зимі, коли покінчаться літні роботи.

Доміняльний міністер праці віднісся до всіх провінціональних правительств з пропозицією, щоби в кождій провінції відбуто конференцію, на якій обговорилося би, як зарадити беаробіттю. Піддано гадку, щоби безробітним дати нагоду заробітку в Бртіш Колюмбії, де зимовою порою клімат лагідний і роботи на полю досить. Робиться також заходи, щоби дати робітникам заняття коло вичищування державних земель.

БОЖЕВІЛЬНИЙ ГОЛОС ПОЛЬСЬКОГО ШОВІНІСТА.

На зїзді людово-народового союзу виголосив реферат посол Заморскі, в якому станув на становищі цілковитої неґації теперішного уряду.

Українська справа найшла в його рефераті справді вшехпольське освітлення.

Вступ реферату характеризував політику польського уряду і відносини, які панують у Східній Галичині.

„Українці діляться на спокійне, бажаюче ладу і співжиття з Поляками населення і на горстку злочинців та чужих аґентів.

Уряд веде сьогодні політику підтримки Українців а гноблення Поляків. Українці мають все, чого хочуть і не служать при війську. Сьогодні викидується, або переноситься до инших дільниць урядників учителів і суддів Поляків, а на їх місце дається „Українців і Жидів. Уряд так поступає, якби хотів приневолити Поляків у Східній Галичині, щоби стали Українцями.

Вислід цеї влади такий, що за півтора року польського урядуваня Галичина більше зукраїнізована, як за 150 літ неволі. Невідомо, як скваліфікувати таку політику — чи роблять її божевільні, чи злочинці?

Ми як посли і людово-народовий союз боронити-мемо Східної Галичини проти власного уряду".

Таке говорив посол Заморскі. „Вперед".

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАГАНДА В ПОЛЬЩІ.

На засіданню В. К. III. Інтернаціоналу Зіновєв виголосив довшу промову про пропаґанду в европейських державах, а в Польщі зокрема. Про Польщу сказав він таке:

„Орґанізаційна праця серед польського робітництва поручена досвідному орґанізаторови Горовіцови, діяльність якого біймає варшавський, лодзький, сосновицький і люблинський округ; до комуністичної партії звербовано в тих округах 30.000 робітників. Праця та при тяжкій економічній кріві Польщ піовинна дати гарні успіхи, спинювана одначе є недостачю відповідних орґанізаторів Поляків. З цего зглядy вільно поступає праця в польській армії. В останніх насах начата діяльність на білоруських та українських землях, прилучених до Польщі в цілі викликання там антіпольської акції повстанчої. Занимається тим на основі порозуміня з комісаріятом війни революційна рада західного фронту. На основі останніх вісток, одержаних від революційної ради, оказується, що та справа улягає праволоці з огляду на недостачу досвідаґітаторів і наслідком зради галицьких комуністів, що виїхали до Польщі і зірвали зовсім контакт з революційною радою.

WAGES ARE CUT

Silent Pete and his fellow workmen sat around the factory yard during the noon luncheon hour. They were not as merry as usual. A general wage reduction had just been announced.

"Suppose it had to come," said Giovanni Villotto. "I see that some of the other big companies have done the same thing."

"That's all right about the other companies," replied Ike Solomon. "But it's no reason why this company should cut us down."

"Well, they didn't say that was the reason, did they?" said Joe Kowalski. "If they can't sell the goods they can't pay us as much, can they? How about the fellows that got laid off entirely? You're better off than they are."

"Glad you mentioned that, Joe," said Giovanni. "That'll make the wife feel better, anyhow."

"Say, fellows," said Silent Pete. "Do you remember I told you some time ago that it would be a good stunt if you pretended your wages had been cut down and then save the difference and invest it in some good securities?"

"Sure, I remember," answered Frenchy Dubois. "And I intended to do it, too, only I didn't quite get to it. It's too late now."

"It is not too late," said Silent Pete. "Suppose the cut had been double what it is? Your wages even now are far higher than they were three years ago."

"Say, Pete," asked Ole, the Swede. "Did you pretend your wages were cut down?"

"I never had to," replied Pete. "When we were getting those raises last year and the years before I just saved the raises. I put them all into good securities. They pay me good dividends. This cut in wages don't bother me."

"You're right, Pete," said Heini Bauer. „This is going to be a lesson to me. I'm going to put something away and begin now. What firm do you deal with?"

"Henry L. Doherty & Company," answered Pete.

And then the whistle blew.

АВАНТУРА В ЧЕСЬКІМ СОЙМІ.

ПРАГА, 7. серпня. — На засіданню чеського парляменту прийшло до дуже острих сцен між чеськими і німецькими послами. Остаточно Чехи і Німці розпочали боротьбу на пястуки, так, що маршалок мусів замкнути засідання.

Німецькі посли підносили зажалення, що Німці є виставлені на найбільші переслідування в чехо-словацькій державі, та що німецьких урядників і робітників систематично усувається від праці в тих предприємствах, які є під зарядом держави, спеціяльно на зелізницях.

ВІД ЗАРЯДУ КНИГАРНІ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

В книгарни У. Н. Союза в Ню Йорку є не лиш всі книжки, що були в книгарни „Свободи", але є ще й велике число таких книжок, яких в книгарни „Свободи" зовсім не було. Тих книжок нема поданих і в катальоґу книгарні „Свободи".

Та богато людий має у себе катальоґ книжок книгарні „Свободи". Тим людям подаємо понисше спис книжок, яких в катальоґу „Свободи" нема, але вони є в книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, і їх можна замовляти враз з книжками, що є в катальоґу книгарні Свободи.

Ось ті книжки:

- **Батьківщина** й инші опов., Ів. Франка. — Ціна ... 25
- **Біля машини**, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна ... 10
- **Брати Моуглі**, опов. з життя дитини між звірями, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий). — Ціна ... $1.00
- **Варвара Убрик**, оповіданнє з життя в монастирах. — Ціна ... 40
- **Варіят** з 1906 року. — 2. **Вірш.** — 3. **Між бурливими филями**, драма на 4. дії, В. В. Бабієнка. — Ціна ... 35
- **Великий сонник.** — Ціна ... 40
- **В Тумані**, оповіданнє, Л. Андреєва. — Ціна ... 20
- **Голод**, оповіданнє, В Винниченка. — Ціна ... 5
- **Гумор і Сатира.** — Ціна ... 25
- **Дарвінізм** Еміля Ферріера (переклад з франц.). — Ціна ... 80
- **Два мужі. — Одна жінка**, оповіданнє Е. Золі (переклав Ом. Ревюк). — Ціна ... 20
- **Дві могилі**, оповіданнє з сибірського життя, І. Королевського. — Ціна ... 10
- **Для домашнього огнища**, повість, Ів. Франка. — Ціна ... 85
- **Домашна кухня, або Як варити і печи**, Леонтини Лучаківської. — Ціна ... 75
- **Еволюція в образках** Д. Гирда. — Ціна ... $1.25
- **Евстахій, повість** з перших віків християнства, Христа фон Шмід. — Ціна ... 30
- **Єлисавета, мучениця на царськім престолі**, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський. — Ціна ... 60
- **Жите і наука грецького фільозофа** Сократа з вступним додатком огляду історії фільозофії, М. Загірні — Ціна ... 25
- **Житепись чорта М. Шустакевича.** — Ціна ... 15
- **Записна книжка**, оповідання, В. Винниченка. — Ціна ... 5
- **Збірка оповідань для української молодіжи.** — Ціна ... 40
- **Звідки взялася і що значать назва „Русь" і „Україна"** др. Л. Цегельського. — Ціна ... 30
- **З журбою радість обнялась**, збірка віршів, О. Олеся. — Ціна ... 80
- **Ілюстрована свята інквізиція**, страшна смерть за віру в Бога. — Ціна ... 50
- **Ілюстроване українське письменство в житеписах** др. М. Пачовського. — Ціна ... 35
- **Індустріяльний юніонізм** Даніїла де Леон і **Промова** В. Дебса. — Ціна ... 25
- **Історія боротьби віри з наукою** Дж. Дрепера (переклав з англ. М. Павлик). — Ціна ... $1.50
- **Історія Московщини** до Петра Великого. — Ціна ... 40
- **Історія о золотокрилім лицарю.** — Ціна ... 10
- **Історія паризької комуни.** — Ціна ... 15
- **Каменярі**, журнал студентського кружка за рік 1919. — Ціна ... $1.00
- **Карл Маркс**, його життє і наука, Еміля Гекера. — Ціна ... 15
- **Коли зійшло сонце**, оповіданнє з 2.000 року, П. Крата. — Ціна ... 30
- **Контрасти, нарис**, В. Винниченка. — Ціна ... 10
- **Короткий виклад політичної економії** А. Богданова (перевів М. Д.). — Ціна ... $2.50
- **Короткий огляд українського письменства** від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки. — Ціна ... 30
- **Кровавий шлях** (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля. — Ціна ... 60
- **Кузь та Грицунь**, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна ... 8
- **Латачки**, оповіданнє, Володимира Б. Ціна ... 25
- **Лубенський Монастир**, веселі оповідання, О. Прокопупія. — Ціна ... 10
- **Маруся**, повість, Гр. Кв. Основяненка. — Ціна ... 30
- **Методична ґраматика Укр. мови** В. Коцовського і І. Огоновського. — Ціна ... 40
- **Молодий вік**, оповідання для молодіжи Кн. 1. — Ціна ... 40
- **На зелених горах**, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна ... 20
- **Наречена**, оповіданнє, Георгія Г. Чулкова. — Ціна ... 15
- **Народ а національність**, популярнонаукова розвідка, др. Стефана Гриневецького. — Ціна ... 10
- **Народні казки ч. 1.** — Ціна ... 20
- **Народні казки ч. 2.** — Ціна ... 20
- **Начерк стилістики, поетики і реторики** др. Конст. Лучаковського. Ціна ... 40
- **Наша рідна мова, Ґеоґрафія України і характер Українця, Поляна, і Москаля.** Написав проф. М. Возняк. — Ціна ... 10
- **Незвичайні дива природи** А. П. Нечаєва. — Ціна ... 20
- **Не піддавайся біді**, оповіданнє з селянського життя, Др. А. Чайковського. — Ціна ... 25
- **Нетри** А. Сінклера, в оправі. — Ціна ... $1.50
- **Нічого не було**, оповіданнє, А. Каменського. — Ціна ... 15
- **Незвичайні пригоди Матія Сандорфа**, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна ... $2.80
- **Не любо — не слухай, брехать не мішай** Т. Бешляха. — Ціна ... 20
- **Новелі**, К. І. Юрія Сірого. — Ціна ... 70
- **Новітна суспільність і церква** Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна ... 35
- **Оповідання про заздрих богів** Мих. Драгоманова. — Ціна ... 15
- **Оригінальний чоловік і инші оповідання.** — Ціна ... 25
- **Орлеанська дівчина**, історичне оповіданнє про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна ... 20
- **Папа чи Христос** Ілії М. Ґлови. Ціна ... 65
- **Перекази старинного світа** др. Ів. Демянчука. — Ціна ... 35
- **Північний Бігун** колискою народів Евгена Ελачича. — Ціна ... 15
- **Плаваючій острів.** — Ціна ... 10
- **Подорож до місяця** Ю. Верного. Ціна ... 40
- **Поезії О. Олеся.** — Ціна ... 80
- **Попадя в Зільници**, гум. істор. оповіданнє з передодня революції, О. Прокопупія. — Ціна ... 15
- **Початок родини, приватної власности і Держави** Ф. Енґельса. — Ціна ... 75
- **Послідне ходжене Бога по землі або Бог на Революції**, гумористична повість, П. Крата. — Ціна ... 35
- **Про жіночу неволю в історичнім розвою** Мик. Ганкевича. — Ціна ... 30
- **Про світ Божий**, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна ... 40
- **Революція в Росії** (від 1861 року до найновійших часів). Т. Ф-н. — Ціна ... 15
- **Ревун**, сатира, Ос. Маковея. — Ціна ... 25
- **Рідна школа** читанка перша, Спиридона Черкасенк. — Ціна ... 30
- **Рідна Школа**, читанка трета, Спиридона Черкасенка. — Ціна ... 60
- **Рінальдо Рінальдіні**, страшний проводир розбійників, романтичне оповіданнє з минулого століття. — Ціна ... 25
- **Робінзон Крузо** з образками. — Ціна ... $1.00
- **Робітничі пісні.** Зібрав В. Головацький. — Ціна ... 25
- **Розбишаки в паломничій одіжи**, оповіданнє для народу. — Ціна ... 10
- **Розвій поглядів на вселенну** А. Діксона Вайта. — Ціна ... 40
- **Смерть Довбуша**, поема, Л. Лотоцького. — Ціна ... 15
- **Смерть за правду**, оповіданнє про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна ... 10
- **Соціялізм а релігія** Д. Бориска. — Ціна ... 15
- **Спочив мій дух і инші оповідання** — Ціна ... 15
- **Страшні тайни монастирських мурів.** — Ціна ... 75
- **Страшний монарх Распутин або Тайни царського двора.** — Ціна ... 50
- **Таємниця Америки або огляд американської культури зперед Христофа Колюмба.** — Ціна ... 15
- **Тарас Шевченко**, в столітні роковини. — Ціна ... 20
- **Твори**, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна ... $2.00
- **Траґедія галицької України** Осипа Меґаса. — Ціна ... $1.00
- **Тропарик** або **Підручник церковного співу.** — Ціна ... 30
- **У Зарані слави**, події з життя укр. князів Олега й Ігоря і княгині Ольги. — Ціна ... 10
- **Унія з Римом** Я. Н. Крата. — Ціна ... 30
- **Хрунь і Чорт** В. Будзиновського. — Ціна ... 15
- **Цариця і вестальна або Живцем замурована**, історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона. — Ціна ... 25
- **Цьвіт і душа** й инші оповідання. — Ціна ... 15
- **Чому попи не женяться?** — Ціна ... 15
- **Чорноморці в неволі** й инші оповідання. — Ціна ... 30
- **Чужиною**, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна ... 60
- **Що сталося з Рудольфом, або трагедія на замку Маєрлінґ.** — Ціна ... 60
- **Що чути тепер в рідним краю** або **Україна без хлопа і пана.** — Ціна ... 10
- **Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь** др. С. Фішера — Ціна ... 15
- **Як люди навчились числити?** М. Чайковського. — Ціна ... 15
- **Як Михась, син Мельника, ходив до неба по діямант.** — Ціна ... 20
- **Як Мошко вийшов на спілці з Грицьком Кутерногою** й инші оповідання. — Ціна ... 10
- Ціна ... 5

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА

- **Базар**, пєса на 4-ри розділи, В. Винниченка. — Ціна ... 25
- **Батраки**, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко. Ціна ... 35
- **Безталанна**, драма в 5-ох діях, Івана Тобілевича. — Ціна ... 35
- **Бурлака**, драма в 5-ох діях, Ів. Тобілевича. — Ціна ... 35
- **Великий молох**, пєса на 3 розділи, В. Винниченка. — Ціна ... 50
- **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився**, комедія з життя Полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського. — Ціна ... 30
- **Виворожила**, комедія в 1-ім акті, Є. Луцика. — Ціна ... 10
- **Вихрест** (в чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями Козич-Уманської. — Ціна ... 35
- **Гей на Івана, гей на Купала**, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева. Ціна ... 15
- **Глитай** або **Павук**, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького. — Ціна ... 45
- **Дай серцю волю, заведе в неволю**, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького. — Ціна ... 40
- **Двоє**, драматичний малюнок на одну дію, Гавриїла Кобзара. — Ціна ... 10
- **Дівочі мрії**, траґі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля. — Ціна ... 20
- **Добрі діти**, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Кляма. — Ціна ... 15
- **Душогуби**, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного. — Ціна ... 35
- **Душогубка**, драма в 4-ох діях, Т. Трушевського. — Ціна ... 30
- **Дячиха**, комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими. — Ціна ... 35
- **Єврейський розвод**, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського. — Ціна ... 35
- **Живий мертвець**, жарт на одну дію, Гавриїла Кобзара. — Ціна ... 25
- **Жидівка вихрестка**, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного. — Ціна ... 50
- **За друзі своя**, драма в 5-ох діях, В. Ц. Товстоноса. — Ціна ... 40
- **За Немань іду**, оперета в 4-ох діях, В. Александрова. — Ціна ... 20
- **Запорожський клад**, комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 20
- **Катерина** (мужичка), драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 30
- **Кохання в мішках** (Різдвяна Ніч), водевіл в 1-шій дії зі співами, (після Гоголя) С. Комишевацького. — Ціна ... 30
- **Мазепа**, історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького. — Ціна ... 35
- **Майська ніч**, комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя). — Ціна ... 30
- **Мафуся Богославка**, побутово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького. — Ціна ... 50
- **Мати наймичка**, драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного. — Ціна ... 25
- **Між двох сил**, драма на 4 дії, В. Винниченка. — Ціна ... 50
- **На сіножаті**, жарт на одну дію, Л. Яновської. — Ціна ... 25
- **На старости літ**, образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я Луцика. — Ціна ... 10
- **Настоящі**, комедія в 1-ій дії, О. Бобикевича. — Ціна ... 20
- **Недолюдки**, бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 30
- **Нещасне кохання**, драма в 5-ох діях, Манька. — Ціна ... 40

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза в Ню Йорку належить удаватись на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів [illegible] відповідний опуст. Дворазове [illegible] стрічок $1.00.

УНІВЕРСАЛ ІНДУСТРІЯЛ ДІСТРІБЮТІНҐ КОМПАНИ повідомляє всіх Родимців, що її офіса перенесено з під 332 E. 14-ої улиці на Бродвей, 1416, Ню Йорк Сіти (Рум 513). Потребуємо ще 12 Сейлсманів. Платня від $25 і більше тижнево. Голоситься на тут подану нову адресу: 1416 Broadway, New York City. 79-202

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.

Пошукуєся в дуже важних справах товаришів які покупили шери в так званої National Rail Equipment Corp. Inc. Всі шерові зволять зголоситися в четвер, се є 11-го сего місяця під ч. 509 E. 5th St., New York City.
184-85 Стефан Опела.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ консерваторист, пошукує посади від 1. вересня. Є знаменитим учителем школи діточої і музики орхестральної, відповідний аматор театральний, з виробленим мельодійним теноровим голосом. Є охочий до праці; молодий і самотний. Котра парохія жадалаб собі, прошу мене ласкаво повідомити на адресу: PAUL GAZDUN, profesor, 409 East 6th St., New York City. 83-88

ФАХОВИЙ УЧИТЕЛЬ з 12-літною практикою учительською в краю глядає посади учительської. Крім учительства потрафить вести взірцеву господарку рільничу, передовсім городництво, садівництво, пасічництво і управу тютюну. Зголошення личні або письменні висилати на адресу: ВОЛОДИМИР БІЛОРУСЬКИЙ, 92 Myrtle Ave., Bloomfield, N. J. 82-85

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

